

Ekonomia społeczna

Pojęcie ekonomii społecznej jest stosunkowo nowe, chociaż historia spółdzielczości i związanej z nią samopomocy sięga czasów starożytnych. Idee spółdzielczości inaczej rozwijały się na różnych kontynentach, ewoluowały odmiennie w zależności od kultury, w jakich przyszło im funkcjonować. Stąd też niezwykle trudno o jednoznaczną i wspólną definicję ekonomii społecznej. Jest jednakże wspólny mianownik, który leży u podłoża tego pojęcia. Ta kluczowa zasada **to prymat działania na rzecz ludzi nad maksymalizacją zysku**. Z niej wywodzą się wszystkie inne.

Ekonomia społeczna oznacza współpracę zamiast rywalizacji, interes ogółu zamiast interesu jednostki. Nietrudno zauważyć, że nie były hasła szczególnie popularne w czasie ostatnich dwudziestu lat. Ostatni kryzys, który dotknął zarówno Polskę, jak i Europę pokazał jednak, że kapitalizm liberalny, na który postawiliśmy w okresie transformacji nie jest doskonały i nie spełnia wszystkich pokładanych w nim nadziei. Nie przypadkiem najpiękniejsze polskie tradycje spółdzielczości wywodzą się z okresu międzywojennego – z czasów poprzedniego wielkiego kryzysu.

Czy ekonomia społeczna może być przysłowiowym lekiem na całe zło i wszystkie problemy związane z brakiem pracy i idącą za tym marginalizacją społeczną i zawodową? Z pewnością nie, ale nie sposób odmówić jej właściwości komplementarnych – ekonomia społeczna pojawia się zawsze tam, gdzie szwankuje działalność sektora publicznego i prywatnego. Tym, co ją odróżnia od obu tych sektorów jest:

- **pro - zatrudnienowość** - dzięki stosowaniu instrumentów ekonomii społecznej możliwe jest tworzenie miejsc pracy dla osób, które do tej pory miały trudności z odnalezieniem się na rynku pracy lub w ogóle w nim nie uczestniczyły.
- **rozwojowość** - ekonomia społeczna stwarza możliwości dynamicznego rozwoju wspólnot lokalnych, poprzez równoczesne i skoordynowane angażowanie lokalnych zasobów instytucjonalnych, biznesowych i obywatelskich. Zarówno w skali lokalnej, jak i ogólnokrajowej, ekonomia społeczna jest gwarantem zrównoważonego rozwoju.
- **wspólnotowość** - stanowiąc wyraz oddolnych, niezależnych inicjatyw, ekonomia społeczna wzmacnia więzi społeczne, buduje poczucie solidarności i współodpowiedzialności. Może stanowić drogę do budowania silnej, solidarnej i efektywnej wspólnoty lokalnej.

Pierwsze jaskółki powrotu do koncepcji ekonomii społecznej pojawiły się w latach dziewięćdziesiątych XX wieku – na zachodzie Europy. W Polsce dojrzewaliśmy do tego jeszcze dłużej – ustawa o spółdzielczości socjalnej została podpisana 27 kwietnia 2006 roku. Przez ten czas wykrystalizowały się główne założenia ekonomii społecznej. Należą do nich między innymi:

- Prymat ludzi nad kapitałem,
- Postawienie interesu wspólnego nad interesem prywatnym,
- Solidarność,
- Odpowiedzialność społeczna,
- Aktywność we wszystkich sektorach – publicznym i prywatnym,
- Usytuowanie pomiędzy państwem a rynkiem,
- Misja ekonomiczna jak i społeczna,
- Pierwszeństwo pracy nad kapitałem,
- Ograniczony i równy podział zysków,
- Demokratyczne podejmowanie decyzji,
- Wysoka jakość i trwałość relacji wewnętrznych.

Ekonomia społeczna pochyla się nad problemami, których nie chce widzieć otwarty rynek pracy. Dedykowana jest przede wszystkim osobom, które z wielu powodów – jak między innymi brak stałego zatrudnienia, różnego rodzaju niepełnosprawności czy przebyte uzależnienia wykluczone są z otwartego rynku pracy, a co za tym idzie marginalizowane w życiu społecznym. Ekonomia społeczna umożliwia równowagę między pracą, a zaangażowaniem w życie społeczności lokalnej - połączenie nadal zbyt rzadko spotykane

w sektorze prywatnym. Dzięki ekonomii społecznej osoby zagrożone wykluczeniem społecznym mają szansę na uzupełnienie kwalifikacji zawodowych, wzrost umiejętności społecznych, komunikacyjnych i zdobycie doświadczenia.